

МОДУЛЬ 4

Абетка української анімації: древо майстрів. Ч.2

Автор тексту Ірина Сахалтуєва. Вправи: Оксана Волошенюк

Дизайн: Валерія Рябик

Мета: ознайомити учня з основними етапами розвитку української анімації і чільними постатями режисерів, формувати навички з інтерпретації, поцінування та усвідомлення інформації, поданої рухомими образами.

Наше деревце дорослішає і тепер у нього вирости такі потужні гілочки, навіть гілки, – основа крони, основа для багатьох інших гілок і гілочок.

Крона українського анімаційного древа: Володимир Дахно, Давид Черкаський, Євген Сивокінь

Володимир Дахно – режисер, що створив улюблений кількома поколіннями українців серіал про козаків «Як козаки куліш варили», «Як козаки у футбол грали» і ще сім серій про козаків.

Фото 7. Володимир Дахно

Перший фільм створено 1967 року, а козаки Грай, Око і Тур з нами й сьогодні.

В Україні нема людини, що не бачила б принаймні одну серію про сильних, кмітливих і веселих козаків. Наших козаків обожнюють не тільки вдома, але й у всьому світі.

Головні герої мультсеріалу – троє запорозьких козаків: Бурмило, Коротун і Силач (за сценарієм, мають імена Грай, Око і Тур, відповідно, але в самому серіалі завжди безіменні. Козаки – найупізнаваніші персонажі в українській мультиплікації. За "Козаками..." по всіх усядах українську анімацію відразу можна ідентифікувати, бо вони колоритні й незвичайні.

У цих мультфільмах нема діалогів і будь-якого тексту, за винятком вступного або кінцевого слова «від автора», — дія відбувається у вигляді інтуїтивно зрозумілих сцен.

Серіал «Як козаки...»

«Як козаки куліш варили», 1967

Переглянь мультфільм до 2.хв.05. Як бачите, козаки спілкуються між собою жестами, без слів:

<https://www.youtube.com/watch?v=OW78Pg5jJHA>.

Завдання:

- Запропонуйте учням написати діалог (розмову) між козаками.

Епізод, що розповідає про викрадення Ока та інших козаків заморськими работорговцями (імовірно, турками). Грай і Тур з величезними пригодами проникають у цитадель ворога і звільняють друзів.

Мал. 13. Кадр з анімафільму «Як козаки куліш варили»

«Як козаки у футбол грали», 1970

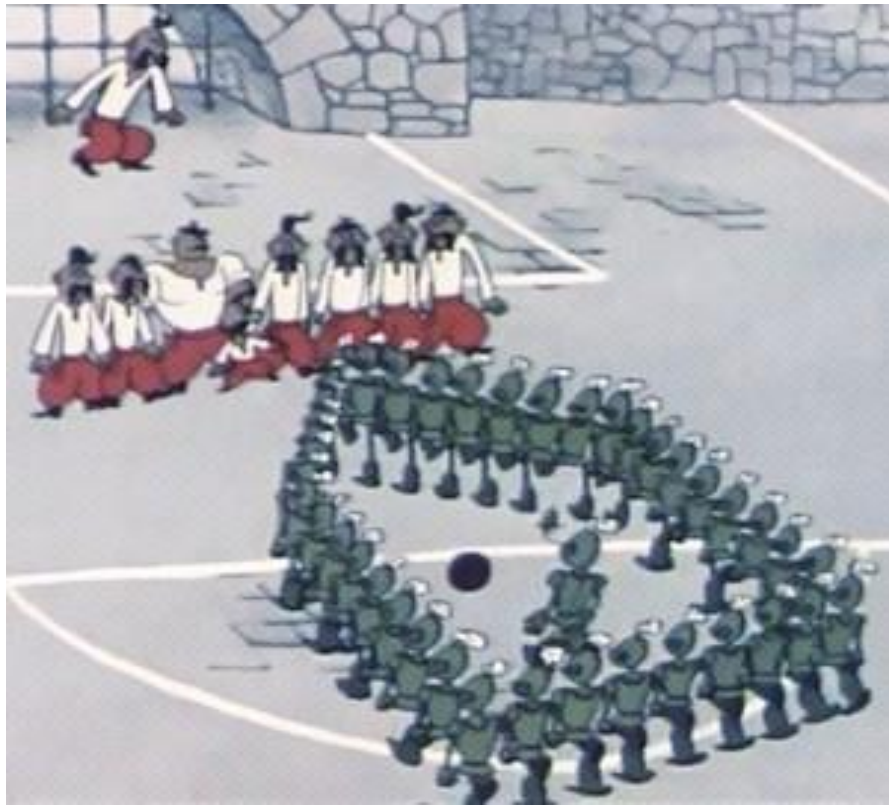
В одній з найвідоміших серій йдеться про те, як козаки подорожують Європою на захід, обігрують у футбол суперників з різним стилем гри: німецьких лицарів, французьких мушкетерів і англійських джентльменів.

Переглянь відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=TXFk76dkmNY>.

Завдання:

- Попросіть учнів уявити, як вони в команді козаків подорожують світом, та написати своїм домашнім з кожної країни поштівку, де розказати про країну і якусь рису національного характеру, яку примітив у мультфільмі.

Мал. 14. Кадр з анімафільму «Як козаки у футбол грали»

«Як козаки наречених визволяли», 1973

<https://www.youtube.com/watch?v=BAou2Y-wv9U>.

Це серія про морські пригоди козаків, що ганяються за піратами, які викрали козачок. Гонитва проходить через колоритні держави: Стародавню Грецію, Давній Єгипет, Індію, а закінчується на острові піратів.

Мал. 15. Кадр з анімафільму «Як козаки наречених визволяли»

«Як козаки сіль купували», 1975

[https://www.youtube.com/watch?v=Ib1DZpSyFSM.](https://www.youtube.com/watch?v=Ib1DZpSyFSM)

У цій серії козаки допомагають чумакам довести сіль до ярмарку і відбивають напад степових розбійників під керівництвом Злого Пана.

Мал. 16. Кадр з анімафільму «Як козаки сіль купували»

«Як козаки олімпійцями стали», 1978

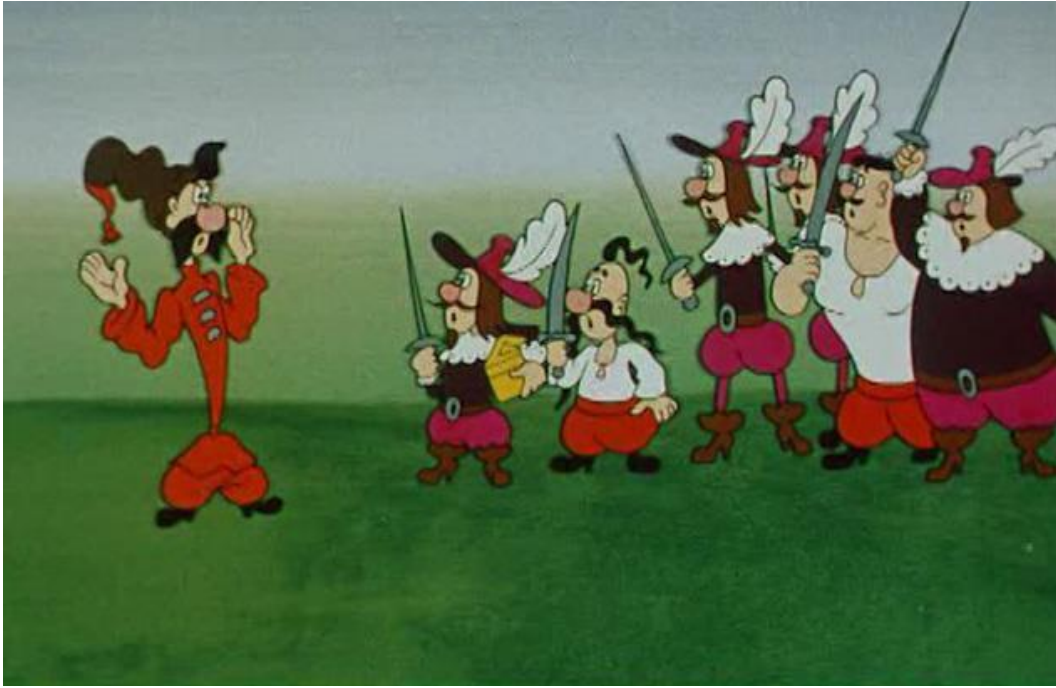
Події цієї серії пов'язані зі старогрецькою мітологією. Бог Зевс хоче припинити війни між греками і оголошує Олімпійські ігри. Марс, бог війни, має намір зірвати їх проведення. Але йому доведеться вступити в спортивне змагання з козаками, що стали на боці олімпійців.

Мал. 17. Кадр з анімафільму «Як козаки олімпійцями стали»

«Як козаки мушкетерам допомагали», 1979

Серія посилається на роман Александра Дюма-ст. «Три мушкетери». Козаки допомагають французьким мушкетерам доставити портрет дочки турецького султана французькому принцові, щоб той міг з нею одружитися. Підступний кардинал Рішельє хоче зірвати їхні плани...

*Мал.18. Кадр з анімафільму «Як козаки мушкетерам
допомагали»*

«Як козаки на весіллі гуляли», 1984

Містична серія, що розповідає про одруження Тура, створена на основі творів Гоголя.

Мал. 19. Кадр з анімафільму «Як козаки на весіллі гуляли»

«Як козаки інопланетян зустрічали», 1987

У цій серії козаки зустрічають інопланетян, карикатурно схожих на них самих (Грая, Ока та Тура).

Мал. 20. Кадр з анімафільму «Як козаки інопланетян зустрічали»

«Як козаки в хокей грали», 1995

Остання серія мультфільму була знята після розпаду СРСР, козаки тут показані вже немолодими батьками родин.

Мал. 21. Кадр з анімафільму «Як козаки в хокей грали»

Завдання:

- Вписати в кожен колонку слова, які личать і характеризують кожного з героїв. Додай слово від себе.

Грай

Око

Тур

веселий, кумедний, дотепний, здоров'яга, кругленький, маленький, худий, довгов'язий, характерник, запасливий, хитрий, розсудливий

козак, вправний стрілець, бадьорий, войовничий козак, сильний, сором'язливий, сентиментальний, метикуватий.

- Позначте на карті країни, в яких побували козаки.

А ще Володимир Дахно створив неймовірний фільм-казку «Як козак щастя шукав».

Перегляньте фільм:

<https://www.youtube.com/watch?v=GfY9wSNxYFs>.

Завдання:

- Запропонуйте учням створити власну версію погоні за допомогою сторібордингу – серії малюнків, де викладено основні дії.
- Придумати інший фінал фільму. Що було б, наприклад, якби козак залишився вірним своїй мрії.

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

Окрім суперуспішного серіалу, Володимир Дахно створив повнометражний фільм «Енеїда» за однойменним твором Івана Котляревського. Це веселий, дотепний, мудрий та майстерно виконаний взірець справжньої української анімації.

Повнометражний анімаційний фільм «Енеїда», 1991

<https://www.youtube.com/watch?v=15ejo9HobAA>

Дрімучий рік до нашої ери. Троянська Січ. Мультфільм – гумористична оповідка про те, як козак Еней пройшов довгий шлях, повний курйозних ситуацій, битв і дивовижних відкриттів, і в кінці заснував Римську Січ.

Мал. 22. Кадр із фільму «Енеїда»

Завдяки Володимирові Дахну анімація здобула всенародну любов та успіх.

Веселі козаки – втілення незламного українського анімаційного духу.

Володимир Дахно був завжди усміхнений, мав чудове почуття гумору і просто дуже любив анімацію, а не себе в анімації.

А тим часом наше анімаційне деревце росте і стає дедалі міцнішим і гарнішим.

Давид Черкаський – славетний режисер-аніматор, який вивів українську анімацію на новий рівень.

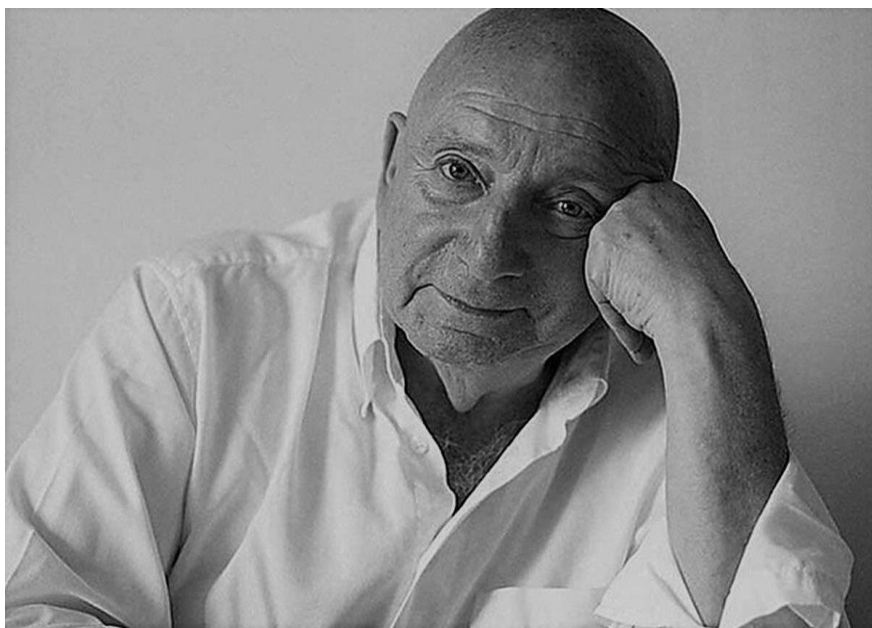

Фото 8. Давид Черкаський

Серіал **«Пригоди капітана Врунгеля»**, музичний серіал **«Доктор Айболить»** та двосерійний анімаційний фільм **«Острів скарбів»** стали анімаційним культом у день виходу на екрани.

Це наші українські **«Зоряні війни»**.

Фільми Давида Черкаського не просто незвичайні та неймовірно цікаві, а ще й новаторські. Він винайшов свою особливу техніку **«перекладки»**, сполучення натурного знімання та анімації, рух камери і ще багато-багато різних анімаційних способів.

Кілька прикладів:

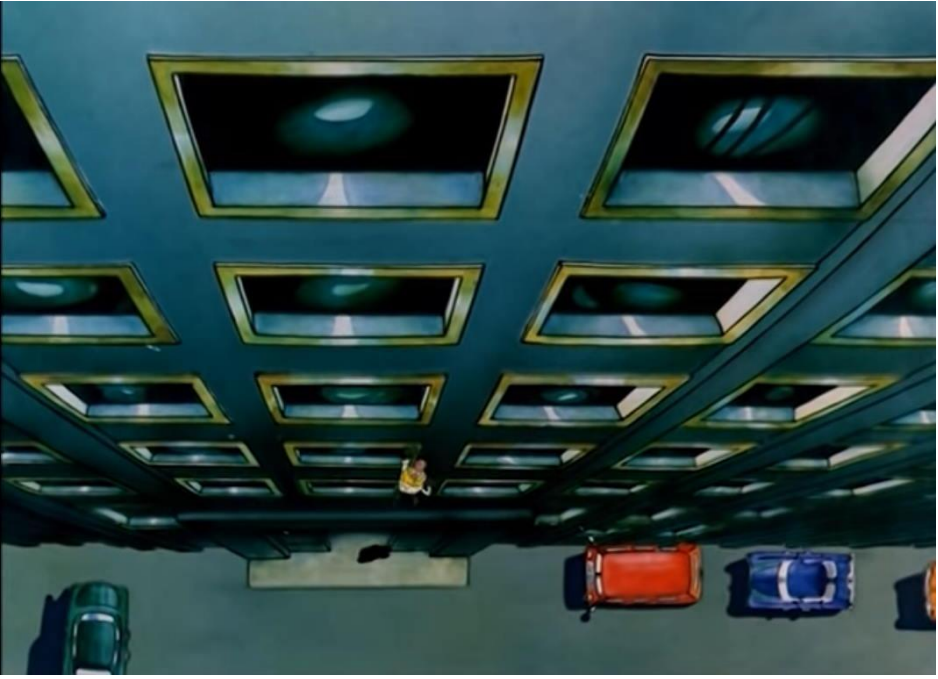
1. У «Пригодах капітана Врунгеля» мальована яхта «Біда» пливе по справжніх хвилях у справжньому, а не намальованому океані.

Мал. 23. Кадр із фільму «Пригоди капітана Врунгеля»

2. Без усіляких 3D-ефектів анімаційна камера рухається як завгодно: зліва, справа, знизу, згори, через три оберти, а не як зазвичай у анімації.

Дзеркальне відображення сцени в окулярах одного з персонажів.

3. Герої-актори та герої мальовані в одній сцені («Острів скарбів»).

4. Звуки та вигуки персонажів намальовані, як у коміксі, але ми їх бачимо у кіно.

Один з головних героїв усіх фільмів Давида Черкаського – яскрава, весела і неймовірно виразна музика. Майже всі пісні гітові. На озвученні з великим задоволенням працювали найкращі актори. А «Доктор Айболить» – це взагалі музичний анімаційний фільм. Для всіх людей, які працювали з Давидом Черкаським, ці фільми стали однією з вершин їхньої творчої та професійної діяльності.

До того ж його фільми із задоволенням дивляться не тільки діти, а й дорослі. Тобто це справжня народна анімація для будь-якого віку.

Давид Черкаський вклав у свої фільми стільки веселої енергії, світла та музики, що їх вистачить ще на багато поколінь.

Недарма, Давид Черкаський – всенародний улюбленець і класик світової анімації.

Завдання:

- Об'єднайте учнів в три групи. Запропонуйте кожній подивитися один із фільмів Д. Черкаського:
 - ✓ «Пригоди капітана Врунгеля»,
 - ✓ «Доктор Айболить»,
 - ✓ «Острів скарбів».

І написати анотацію – короткий виклад сюжету.

Мал. 22. Кадр з анімафільму «Доктор Айболить»

Давид Черкаський надав деревцю анімації такий потужний ріст, що його побачили навіть у далекій Америці.

У будь-якого дерева є така гілка, що дає найбільше паростків, а паростки дають плоди. І от уже вся гілка, як окреме дерево.

Євген Сивокін – не тільки майстер анімації та видатний режисер, а й великий Учитель. Він створив 29 анімаційних фільмів, виграв купу

призів на міжнародних кінофестивалях і працює режисером досі. Його фільми виховують і розважають не дітей, а дорослих, які теж потребують мистецтва анімації.

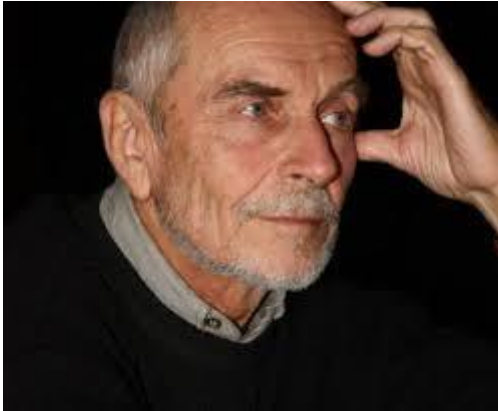

Фото 9. Євген Сивокін

Ще Євген Сивокін, як Учитель, виховав і вивчив не одне покоління українських аніматорів. Його учні тепер відомі режисери та продюсери, багато з них мають власні анімаційні та кіностудії, знані не тільки в Україні, а й за кордоном. І всі вони дуже вдячні своєму Учителеві. Але то інша історія.

Євген Сивокін – майстер, що в анімації вміє майже все. Наприклад, така цікава річ, як анімація сипучих матеріалів*.

**Анімація сипучих матеріалів – це коли замість малюнка фарбами або олівцями художник малює, наприклад, на піску або піском.*

І кожен рух піску знімається на відеокамеру.

Фільм «Засипле сніг дороги» виконаний у техніці, спорідненій пісочній анімації. Як матеріал режисер використав кухонну сіль, вугільний порошок, каву та обсмажену на сковороді манну крупу.

«Засипле сніг дороги», 2004

Історія про дитинство та старість, де переплітаються сни та спогади.

Мал. 23. Кадр із фільму «Засипле сніг дороги»

Неймовірний творчий доробок Євгена Сивоконя – це не тільки його дивовижні фільми, а й усі ті люди, які завдяки Євгену Сивоконю знайшли себе в мистецтві анімації.

Отже, наше анімаційне деревцеросло-росло і нарешті виросло. Воно має дуже коріння, міцний стовбур, сильні гілки, розкішну крону та прекрасні плоди. Для того щоб будь-яке дерево було плодоносне його треба любити і доглядати за ним, попри погоду чи будь-які обставини. Праця багатьох людей, їхня любов до анімації та до своєї професії – є найкраще добриво для розквіту такого загальнолюдського мистецтва, як анімація.

Анімація таке багатогранне мистецтво, що будь-який предмет чи будь-який матеріал може стати героєм вашого власного мультику.

Наприклад, у кожного є куртка з кишнями, де щось валяється. Шматок гумки, старий олівець, обгортки від цукерок, тенісний м'ячик і ще багато-багато іншого.

Завдання:

- Запропонуйте учням вибрати якийсь предмет із куртки і придумати історію, де той стає головним героєм.